

УДК 94(477) «19/20»

DOI: 10.17721/2413-7065.1(94).2025.322783

МОНІТОРИНГ НАУКОВИХ ЦЕНТРІВ UKRAINIAN STUDIES У НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Юрій ФІГУРНИЙ

orcid.org/0000-0002-6463-0920

кандидат історичних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник
НДІ українознавства КНУ імені Тараса Шевченка
email: ukr.etnolog_fus@ukr.net

Ольга ШАКУРОВА

orcid.org/0000-0001-9842-2997

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
НДІ українознавства КНУ імені Тараса Шевченка
email: kalanetika@gmail.com

Наталія БЕЗСМЕРТНА

orcid.org/0000-0001-8853-1110

молодший науковий співробітник
НДІ українознавства КНУ імені Тараса Шевченка
email: Natalia_bs@ukr.net

Анотація. Проведено аналіз напрямів досліджень в галузі українознавства шляхом моніторингу основних наукових центрів Ukrainian Studies у Федеративній Республіці Німеччина, Швейцарії, Австрії. Головну увагу приділено знаходженню українознавчих центрів, актуалізації інформації про працівників, які здійснюють ці дослідження, та осмисленню перспектив їхніх подальших напрацювань у галузі Ukrainian Studies.

Ключові слова: Україна, українці, українознавство, українознавчі центри, Німеччина, Швейцарія, Австрія, російсько-українська війна.

Постановка проблеми. Оцінка актуальності та перспективності основних напрямів досліджень в галузі українознавства шляхом моніторингу наукових центрів Ukrainian Studies в німецькомовних країнах Європи (Федеративній Республіці Німеччина (далі – ФРН), Австрії, частково Швейцарії) сприяє глибшому розумінню не лише історії та культури України, а також її сучасного політичного, економічного, соціального та етнокультурного розвитку в контексті російсько-української війни. Враховуючи важливість України в європейській та

світовій політиці, питання дослідження її сучасних процесів є надзвичайно актуальним, що включає як вивчення політичної ситуації в Україні, так і аналіз її взаємин із міжнародними партнерами. В умовах російсько-української війни збереження національної ідентичності українського народу, мовної, історичної та культурної спадщини, звичаїв і традицій України є вкрай важливим. Ці актуальні питання активно вивчаються у галузі українознавства. З розвитком цифрових технологій дослідження інформаційного простору України,

© Фігурний Ю., Шакурова О., Безсмертна Н.

зокрема впливу медіа на суспільну думку, є важливою складовою українознавчих досліджень. ФРН як локомотив європейської економіки, Австрія та Швейцарія як нейтральні країни із розвинутою науковою інфраструктурою є важливими майданчиками для розвитку українознавства в міжнародному контексті. Вивчення наукових трендів в Україні й у світі та їхнє взаємопорівняння допомагають розширити межі українознавчих досліджень.

Аналіз досліджень та публікацій.

Російсько-українська війна стала не лише величезним випробуванням для громадян Української держави, вона привернула увагу цивілізованого демократичного світу до України й українців. Разом з тим системний аналіз перспектив осмислення напрямів досліджень в галузі українознавства шляхом моніторингу основних наукових трендів світових центрів *Ukrainian Studies*, на жаль, не став ще об'єктом прискіпливої уваги науковців. Варто відзначити працю «Українські і кримськотатарські студії за кордоном: дослідження стану і потреб», яка побачила світ під патронатом Українського інституту та завдяки гранту Фонду «Культура солідарності–EUNIC Україна» у партнерстві з Європейським культурним фондом та EUNIC за основного фінансування під керівництвом Гете-Інституту та додаткового від Французького інституту та Інституту Сервантеса. Авторський колектив у складі Надії Коваль, Олександри Гайдай, Марії Мельник, Марії Процюк, Дениса Терещенка та Марини Ірисової провів системне й

комплексне вивчення зазначеної проблематики. Зокрема, авторами було зауважено: «Ідея дослідження стану та потреб українських та кримськотатарських студій за кордоном в Українському інституті виникла у 2021 році і була зумовлена браком узагальненої інформації про наявні інституційні осередки українських студій у світі, потребою зрозуміти і описати загальне поле діяльності українських студій, їхнє наповнення, регіональні та інші особливості. З практичної точки зору таке дослідження потрібне для вироблення більш дієвої стратегії роботи Українського інституту, зокрема його академічних програм» [8, с. 4].

Водночас варто відзначити, що головним об'єктом уваги дослідників стали загальноосвітні українські й кримськотатарські студії. Враховуючи сучасні обставини, прямо й опосередковано пов'язані з російсько-українською війною, особливо з її повномасштабною фазою, та дослідження процесів відновлення України після завершення війни, значно зростає увага в усьому світі, насамперед у Європі, до наукової складової *Ukrainian Studies*. Саме тому осмислення цієї актуальної проблематики, зокрема в контексті українознавства, є важливим напрямом досліджень, має наукову новизну й потребує подальшого фахового опрацювання¹.

Мета – проведення контент-аналізу напрямів досліджень в галузі українознавства шляхом моніторингу основних наукових трендів *Ukrainian Studies* у ФРН, Швейцарії, Австрії.

¹ Праця підготовлена у ході виконання НДР «Актуальність та перспективність напрямів досліджень в галузі українознавства шляхом моніторингу основних наукових трендів світових центрів *Ukrainian Studies*». Керівник – доктор філософських наук, професор, директор НДІ українознавства КНУ імені Тараса Шевченка Р.О. Додонов.

Виклад основного матеріалу. Сучасні наукові тренди включають розвиток міждисциплінарних досліджень, що поєднують історію, культурологію, лінгвістику, етнологію, соціологію тощо. Цей підхід відкриває нові можливості для глибшого аналізу державотворчих, націєтворчих і етнокультурних процесів в Україні. Розвиток культурної дипломатії через конкурси, фестивалі, виставки, кінематографію та інші форми мистецтва є важливим аспектом взаємодії України з іншими країнами, в тому числі через наукові центри, що досліджують історію, культуру, мову, мистецтво тощо.

Проаналізуємо діяльність наукових центрів та вчених у згаданих європейських країнах, які проводять відповідні українознавчі дослідження. Цей список не є вичерпним, оскільки напрями дослідження можуть змінюватися і в цій галузі можуть працювати інші дослідники.

У ФРН наразі діє найбільше серед усіх європейських країн науково-дослідних і науково-освітніх українознавчих центрів (осередків *Ukrainian Studies*), які створені й функціонують на базі так званих славістичних інститутів (факультетів, відділів, кафедр тощо) та інших організацій з вивчення країн Центрально-Східної Європи, їхньої історії, мови, літератури, культури тощо. Вони розпочали свою діяльність після завершення Другої світової війни й залежно від перебування, чи у вільній Німеччині, чи у тоталітарній її частині, виконували суто практичні завдання – вивчення супротивника, протидія пропаганді й насадження своїх цінностей. Зрозуміло, що головна увага у центрах приділялася виключно російській мові, літературі, культурі, історії Росії й Радянського

Союзу тощо, а Україна й все українське перебувало на маргінесах зацікавлень дослідників.

Яскравим винятком у цьому т. зв. «протистоянні двох світів» став Український Вільний Університет (далі – УВУ), який пишається своєю 100-річною історією європейської установи вищої освіти та статусом першого осередка українознавства у Західній Європі. Заснований у 1921 р. у Відні, університет того ж року переїхав у Прагу, де розвивався протягом двадцяти чотирьох років. Коли радянські війська наблизилися до Праги, значну частину університету було евакуйовано до Баварії, де УВУ відновив свою діяльність. Баварське міністерство вищої освіти надало університету повне визнання його магістерських, докторських та габілітаційних дипломів. У 1962 р. УВУ отримав субсидії від Федерального уряду Німеччини та Вільної держави Баварія, які продовжувалися до 1996 і 2006 років. Спочатку університет діяв як навчальна установа для емігрантів, фокусуючись на українську діаспору в Німеччині, США і Канаді. Серед випускників цього періоду були відомі вчені-українознавці Ю. Шевельов, В. Державин, І. Фізер, Л. Рудницький, Ю. Бойко-Блохін, Л. Винар та А. Жуковський. З відновленням незалежності України УВУ став єдиним європейським університетом, спроможним дати студентам з України можливість навчатися українською мовою, пройти стажування у Німеччині, відкрити світ Європи та створити мережу професійних контактів. Зараз УВУ є найстарішим приватним університетом Німеччини і єдиним університетом поза межами України, який викладає українською, німецькою та англійською мовами [6].

Зміни розпочалися на початку 90-х років ХХ ст. Руйнація так званого «соціалістичного табору» у Центрально-Східній Європі спочатку призвела до возз'єднання німецького народу в одній державі – ФРН (3 жовтня 1990 р.), а згодом – і відновлення Української держави (24 серпня – 1 грудня 1991 р.).

Впродовж 1991–2013 рр. у роботі багатьох науково-дослідних і науково-освітніх центрів ФРН з'явилася зацікавленість в українознавчій проблематиці та актуалізації не спорадичних, а більш-менш постійних студій про Україну (її історію, мову, літературу, культуру тощо).

З початком російсько-української війни у лютому 2014 р. зростає зацікавленість до Ukrainian Studies, а з повномасштабним вторгненням російських військ (24.02.2022) українознавча проблематика у діяльності багатьох науково-дослідних і науково-освітніх центрів ФРН актуалізувалася й вийшла на загальнодержавний рівень. Зокрема, цьому посприяло й надання урядом ФРН прихистку понад 1 мільйону біженців з України.

29 лютого 2024 р. була розповсюджена інформація, що при університетах Франкфурта-на-Одері і Регенсбурга з'являться центри українських досліджень. До 2028 р. Міністерство закордонних справ ФРН (далі – МЗС ФРН) виділило на ці потреби п'ять мільйонів євро. Ці кошти спрямовані на підтримку міждисциплінарних центрів українських досліджень. Допомога надаватиметься через Німецьку службу академічних обмінів (Deutsche Akademische Austauschdienst, далі – DAAD). В рамках конкурсу серед німецьких університетів, які хотіли відкрити центри українських досліджень, DAAD визнала

переможцями Університет Регенсбурга, а також консорціум, очолюваний Університетом Віадріна у Франкфурті-на-Одері. Президент DAAD Йойбрато Мухерджі зазначив: «Невдовзі після другої річниці російського нападу на Україну ми як DAAD даємо цією підтримкою чіткий сигнал співпраці і солідарності. Обидва центри посилять наукові знання про Україну в Німеччині й інтенсивно співпрацюватимуть при цьому з партнерами в Україні» [11].

Важливо, що переможці конкурсу отримують 750 тисяч євро на розбудову центрів Ukrainian Studies вже 2024 р., решту коштів – протягом наступних трьох років. Міждисциплінарний центр постане на базі проекту «Простір міркувань про Україну» («Denkraum Ukraine») у Регенсбурзі та консорціуму, до якого, крім Університету Віадріна у Франкфурті-на-Одері, входять також низка вищих шкіл та наукових центрів Берліна. Ці центри українознавчих досліджень мають на меті поширити у Німеччині знання про Україну і скоординувати німецьких дослідників у сферах соціальних і гуманітарних наук, які займаються Україною, а також налагодити зв'язки з науковцями в Україні. Спільні дослідження, якими опікуватимуться центри, будуть презентовані як у фахових колах, так і широкому загалу. Покращувати знання про Україну, за задумом DAAD, мають не останньою чергою й представники німецьких інституцій, які у майбутньому залучатимуться до повоєнної відбудови України. «Війна Росії проти України показала, що нам у Німеччині потрібно більше знань про Східну Європу і, зокрема, про Україну. Відбудова країни і зближення України з Європейським Союзом вимагають і від

нас поглиблених знань про історію, політику, економіку і суспільство України. Обидва центри робитимуть для цього важливий внесок», – наголосив президент DAAD Йойбрато Мухерджи [11].

Варто відзначити, що КНУ імені Тараса Шевченка розпочав активну співпрацю з цими українознавчими центрами. У липні 2024 р. відбулася зустріч проректора з наукової роботи КНУ імені Тараса Шевченка Ганни Толстанової з професором історії Інституту досліджень Східної та Південно-Східної Європи ім. Лейбніца (IOS) у Регенсбурзі Гвідо Хаусманном, який очолює Центр «Denkraum Ukraine» при Регенсбурзькому університеті. Під час зустрічі було обговорено основні напрями співпраці, зокрема створення на базі «Denkraum Ukraine» культурного куточка про Україну. Відкриття Центру «Denkraum Ukraine» відбулося у жовтні 2024 р.

Також DAAD фінансово підтримає «Науковий альянс міждисциплінарних українських студій Франкфурт-на-Одері – Берлін (KIU)», засновником якого є Європейський університет Віадрина спільно з іншими німецькими університетами та науковими установами. Обидва проекти отримують від МЗС ФРН близько 750 тисяч євро у 2024 р. Загалом до 2028 р. для їхньої реалізації буде доступно майже п'ять мільйонів євро. Центри посилять українську експертизу в Німеччині та інтенсивно співпрацюватимуть із партнерами в Україні. Їхня діяльність активізує дослідження про Україну в Німеччині й у майбутньому стане культурним містком Україна – ЄС – Північна Америка [12].

Окрім цих важливих українознавчих центрів, треба відзначити діяльність такого осередка Ukrainian Studies, як

Інститут слов'янської філології Університету Людвіга-Максиміліана (Мюнхен, Баварія). Так, восени 2024 р. він провів на високому рівні XV Міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Діалог мов – діалог культур. Україна і світ», яка відбулася 7–10 листопада 2024 р. До безкоштовної участі в конференції було запрошено вчених-мовознавців, фахівців-україністів, молодих науковців, викладачів, методистів, культурологів, а також представників наукових товариств та громадських об'єднань, які займаються дослідженням, поширенням та підтримкою української мови, літератури, культури в Україні та за її межами. Головним завданням наукового форуму є: згуртувати і підтримати українських та закордонних фахівців з метою формування професійної мережевої спільноти для обговорення актуальних проблем дослідження, вивчення та викладання української мови, літератури, культури в Україні та за кордоном, обміну досвідом і науковими розробками; надати можливість, використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології, презентувати свої нароби та новаторські ідеї, які можуть привернути увагу широкого кола фахівців та стати предметом дискусії; сприяти розвитку філологічної науки в Україні та за її межами [10].

Треба зазначити, що у 2024 р. вчені-українознавці НДІ українознавства КНУ імені Тараса Шевченка, а саме науковці Н. Безсмертна, Г. Богданович, Ю. Фігурний, О. Шакурова, аспірант К. Єпішенков, взяли активну участь у цій конференції. Виступи Н. Безсмертною («Аналіз сучасної державної мовної політики в східних і деокупованих територіях України та особливості її впливу на формування української національної

ідентичності») та Ю. Фігурного («Актуалізація українознавства у посиленні в Україні та за її межами української національної ідентичності») вийшли у другий тур Конкурсу незалежного оцінювання на визначення автора найкращої доповіді, який після підбиття підсумків отримає запрошення до участі у засіданні круглого столу за результатами роботи Конференції–2024, що відбудеться у Мюнхені навесні 2025 р. Доповідь наукової співробітниці Л. Отрошко «Вплив діаспори на формування і розвиток української національної культури (середина 80-х – середина 90-х років ХХ ст.)» після завершення X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Диалог мов – діалог культур. Україна і світ», яка відбулася 21–24 жовтня 2019 р., вийшла до другого туру і за результатами оцінювання зайняла почесне друге місце.

Продуктивна українознавча діяльність здійснюється у таких закладах: Німецько-Польський інститут (DPI) у Дармштадті, хоча увага зосереджена на Польщі, але науковці також вивчають польсько-українські відносини та історію прикордоння; Інститут східно- та центральноєвропейських досліджень (Herder Institute for Historical East Central European Research) у Марбурзі зосереджений на Центрально-Східній Європі, включно з Україною, тут працюють вчені над різними аспектами української історії та культури.

Активно займаються Ukrainian Studies інститути славистики при різних університетах (наприклад, у Берліні, Тюбінгені, Гамбурзі, Грайфсвальді тощо). Там працюють науковці та докторанти, які зосереджуються на окремих аспектах вивчення української мови, літератури та культури.

Варто наголосити на успішній роботі в царині Ukrainian Studies таких учених:

1. Професор, доктор Гвідо Хаусманн: професор історії Центрально-Східної Європи Регенсбурзького університету. Спеціалізація: соціальна історія Східної Європи ХІХ–ХХ ст., націоналізм, дослідження ідентичності, Україна. Важливі проекти та ініціативи: дослідницькі проекти з історії євреїв в Україні та культури пам'яті. Найвагоміші публікації стосовно України: «Київський Майдан 2014–2024: про появу та зміну нових місць пам'яті», «Місцевість і космополітизм в Одесі: Справа Одеського літературно-мистецького товариства, 1898–1914»; «Спадщина імперії: багатонаціональні та регіональні аспекти Української революції 1917–1921 років» (разом з Дітмаром Нойтацем); «Вихід із тіні. Дослідження історичної України сьогодні»; «Політичний культ мертвих в Україні. Традиції та виміри від Першої світової війни до сьогодення»; «Перша світова війна і заснування української держави» (разом з Поліною Барвінською); «Росія – я це розумію, Україна – я цього не розумію»; «Голодомор у Радянському Союзі. Штучний голод» [4].

2. Професор, доктор Мартін Шульце Вессель: професор історії Східної та Південно-Східної Європи Мюнхенського університету імені Людвіга Максиміліана. Спеціалізація: історія взаємозв'язків Центрально-Східної Європи, історія Польсько-Литовської імперії, України. Важливі проекти та ініціативи: участь у дослідницькому проекті DFG «Культурна спадщина Східної Європи».

3. Професор, доктор Рікарда Вульпіус: професор історії Східної Європи в Кельнському університеті. Спеціалізація: соціальна та культурна історія

XX століття, сталінізм, культура пам'яті, Україна.

4. Професор, доктор Франциска Девіс: професор нової та новітньої історії з особливою увагою до Центрально-Східної Європи в Університеті Ростока. Спеціалізація: історія Російської імперії та Радянського Союзу, національна політика, Україна.

5. Професор, доктор Тетяна Тьоммель: професор слов'янського мовознавства Бременського університету. Спеціалізація: соціолінгвістика, дослідження мовного контакту, українська мова.

6. Доктор Івонн Пьорцген: науковий співробітник кафедри історії та культурології Вільного університету Берліна. Спеціалізація: історія України XIX–XX ст., націоналізм, культура пам'яті.

7. Доктор Фелікс Акерманн: науковий співробітник Німецького історичного інституту у Варшаві (з фокусом на Центрально-Східну Європу). Спеціалізація: історія XX століття, культура пам'яті, міграція, Україна.

8. Німецька дослідниця Таня Пентер, професор Гайдельберзького університету. Спеціалізується на історії Східної Європи, зокрема України. Є членкинею Українсько-Німецької комісії істориків, яка займається дослідженням спільної історії та покращенням розуміння між двома країнами.

9. Німецький славіст Ульріх Швайєр, професор Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана. Ініціював викладання української мови та курсу «Вступ до україністики» в університеті, сприяючи підвищенню уваги до української мови та культури в Німеччині.

10. Німецький вчений Гергард Шпехт. Виступав з лекціями на українську тематику в Українському

науковому інституті в Берліні, сприяючи поширенню знань про Україну серед німецької аудиторії.

11. Німецький історик і публіцист Карл Шльоґель, автор книги «Київське рішення», метою якої є ознайомлення мешканців Німеччини та ЄС з Україною та її історією. Він наголошує на важливості розуміння України як країни з власною історією, а не лише як периферії Росії чи Радянського Союзу.

Отже, у ФРН існує багато науково-дослідних і науково-освітніх центрів Ukrainian Studies. Фахові німецькі вчені тісно співпрацюють з колегами в Україні та інших країнах. Для законодавчої, виконавчої й судової влади ФРН ці центри мають вагомe значення, оскільки українознавчі дослідження допомагають осмислити шляхи й напрямки співпраці з Україною, українцями, українською владою та українськими біженцями у Німеччині та ЄС, сприяють одним повернутися на Батьківщину, іншим – долучитися до творення осередків української діаспори у ФРН.

Швейцарія є високорозвинутою країною з багатовіковими демократичними, правовими, економічними, культурними, освітніми й науковими традиціями, важливим центром дипломатії, міжнародних переговорів, наукових і науково-освітніх форумів. Тому вона – ідеальне місце для функціонування науково-дослідних і науково-освітніх центрів Ukrainian Studies і вивчення дипломатичних стратегій та зовнішньої політики України. Найважливішими осередками Ukrainian Studies у Швейцарії є насамперед такі наукові й науково-освітні центри:

Цюрихський університет є одним із найбільших та провідних наукових

центрів Швейцарії, де також проводяться дослідження, що стосуються України, зокрема в галузі історії, політології, мовознавства та культурології. Основними напрямками є українська мова та література, історія України, культурна та соціальна динаміка. Університет активно співпрацює та залучає українських науковців та студентів, а також підтримує обміни з українськими університетами. Відділ славистики та європейських студій університету проводить дослідження, пов'язані з Україною, зокрема у межах таких дисциплін, як історія, література, культура та мова. Програми магістратури та докторантури охоплюють українознавчі теми. Швейцарський інститут слов'янознавства при Цюріхському університеті має славистичні дослідження, включаючи українознавство, дослідження української мови та літератури [21].

Центр східноєвропейських досліджень (далі – CEES) Цюріхського університету проводить міждисциплінарні дослідження на окремі теми, що стосуються поточних подій у Східній Європі. Центр займається актуальними питаннями у сфері новітньої історії, політики, економіки, суспільства та культури. Географічно він охоплює всі держави та регіони колишньої соціалістичної Східної Європи, з особливою увагою до пострадянських країн. CEES – центр досліджень Східної Європи, що проводяться у Цюріхському університеті та асоційованих установах. CEES надає оригінальну, академічно обґрунтовану інформацію про Східну Європу, а також діє як центр обміну інформацією, що надається іншими установами [13].

CEES спільно із Дослідницьким центром східноєвропейських досліджень

Бременського університету та Центром досліджень безпеки Цюріха (CSS ETH Zurich) започаткували Український аналітичний дайджест (далі – УАД). Це інтернет-видання, яке виходить раз на два місяці, аналізує політичну, економічну та соціальну ситуацію в Україні в контексті міжнародного та безпекового вимірів розвитку країни. УАД редагують Фабіан Буркхардт, Ксенія Гацкова, Іван Гомза, Гвідо Хаусманн, Тетяна Костюченко, Тетяна Кисельова, Сергій Куделя, Юлія Курнишова, Єронім Перович, Ілона Сологуб. Кореспондентські редактори – Едуард Кляйн і Хайко Плейнес. Редактор верстки – Матіас Нойман. Робочі документи CEES – це платформа онлайн-публікацій, що пропонує дослідникам проблем Східної Європи місце для публікації результатів своїх поточних досліджень [18].

Бернський університет є одним із значущих наукових центрів Швейцарії, але в ньому немає окремої кафедри або наукового центру, що спеціалізується виключно на українознавстві. Проте деякі аспекти українознавства охоплені в межах досліджень, що проводяться на кафедрах новітньої загальної та східноєвропейської історії, нової історії та новітньої історії Інституту історії Бернського університету. Бернський університет також активно бере участь у міжнародних наукових проектах і конференціях, пов'язаних з Україною, що дає можливість науковцям досліджувати актуальні питання українознавства у більш широкому контексті [19].

Університет Сент-Галлена, що розташований у місті Санкт-Галлен, спеціалізується на вивченні історії, культури та політики країн Східної Європи, займається дослідженням країн Східної

Європи, зокрема України, з фокусом на історію, політику, економіку та культуру. Його дослідження охоплюють історичні, соціальні та політичні аспекти розвитку країн цього регіону. Основними напрямками є історія, культура, соціальні процеси в Україні, порівняльне дослідження пострадянських країн. Інститут співпрацює та має міжнародні зв'язки з науковими установами Східної Європи та європейськими університетами, друкуючи публікації, організовуючи конференції та інші наукові заходи на теми, пов'язані з Україною. Наразі на кафедрі Східної Європи здійснюються різноманітні проекти з різних дисциплін, таких як політологія, медіадослідження, культурологія, міграційні дослідження та соціологія. У центрі дослідження – усі країни Центральної, Східної та Південно-Східної Європи [14; 20].

У 2017 р. у Базельському університеті на кафедрі історії започатковано ініціативу «Українознавчі студії в Швейцарії» (Ukrainian Research in Switzerland – далі URIS), яка реалізовується за фінансової підтримки Державного секретаріату освіти, досліджень та інновацій Швейцарії. Мета ініціативи – розвиток україністики у Швейцарії, заохочення й підтримка молодих науковців, сприяння у розбудові мережі університетських наукових досліджень про Україну. У рамках ініціативи раз на рік проводяться конкурси на отримання двох грантів «URIS-Fellowship» для вчених із науковим ступенем в галузях гуманітарних і соціальних наук та культурознавства. У рамках співпраці з URIS у січні 2020 р. українські історики взяли участь у науковій конференції в Базельському університеті, присвяченій історії українсько-швейцарських відносин [9].

Женевський інститут міжнародних відносин та розвитку займається міжнародними дослідженнями, включаючи дослідження національних та міжнародних відносин України. Програми з прав людини, розвитку та політики часто включають аналіз українських реалій. Основними напрямками є міжнародні відносини, право, зовнішня політика України, дослідження посткомуністичних країн. Інститут співпрацює з міжнародними дипломатичними структурами, що дає можливість глибше аналізувати роль України на світовій арені [16].

При Женевському інституті міжнародних відносин та розвитку був створений Гендерний центр Geneva Graduate Institute, який займається дослідженням проекту «Турбота, щоб вижити, вижити, щоб піклуватися: гендерні практики виживання, соціальне відтворення та схеми насильства в Україні». Хронологія: 01 березня 2024 р. – 28 лютого 2027 р. Фінансує проект Швейцарський національний науковий фонд (SNSF) у рамках програми Solution-oriented Research for Development (SORFD). Війни підживлюють типи насильства, які часто є гендерними, тобто по-різному впливають на людей з різною гендерною ідентичністю та сексуальною орієнтацією. Вони також поєднуються з економічною політикою, яка посилює нерівність, зокрема через приховування та недооцінку видів роботи та послуг, необхідних для виживання суспільства, тобто для забезпечення соціального відтворення. Так було в Україні, де насильство війни посилювало політикою жорсткої економії. Водночас післявоєнна реконструкція створює вікно можливостей для того, щоб кинути виклик шкідливим нормам, які підживлюють як гендерну нерівність, так

і насильство. Проект досліджує інтерсекційні гендерні практики виживання в контексті України. Він документує, як українці відчувають і реагують на різні, але взаємопов'язані форми насильства – від насильства війни та російського вторгнення до економічного насильства, викликаного структурними реформами та реформами жорсткої економіки [15].

Є потреба наголосити на фаховій роботі у галузі Ukrainian Studies таких учених:

1. Професор, доктор, почесний професор історії Східної Європи Віденського університету Андреас Каппелер – швейцарсько-австрійсько-німецький історик, фахівець з українсько-російських відносин, який навчався та працював у Цюрихському університеті. Хоча професор Каппелер зараз на пенсії, він є відомим експертом з російської та української історії. Своєю творчістю зробив вагомий внесок у розуміння українського державотворення. Опублікував численні праці з історії України. Місце роботи (колишнє): Цюрихський університет, факультет історії. Напрями досліджень: історія України та Росії, державотворення, національні питання, дослідження імперії. Важливі публікації: «Коротка історія України», «Росія як багатонаціональна імперія», «Україна: процеси розбудови нації», «Росія та Україна: переплетені біографії та історії», «Нерівні брати: росіяни та українці від середньовіччя до теперішнього часу» тощо [7].

2. Професор, доктор Єронім Перович – директор CEES. Досліджує міжdisciplinarnі теми та актуальні питання політики безпеки у зв'язку з подіями у Східній Європі та особливо на пострадянському просторі. Спеціалізується на

питаннях міжнародної безпеки та політики.

3. Професор, доктор Джулія Річерс – професор сучасної загальної та східноєвропейської історії. Працює на кафедрі новітньої загальної та східноєвропейської історії Інституту історії Бернського університету. Основні напрямки досліджень: історія Східної Європи і монархії Габсбургів, Прикарпаття, культура пам'яті та політика пам'яті (місця пам'яті в Центральній та Східній Європі) [17].

4. Доктор Кармен Шайде – викладач історії Східної Європи. Працює на кафедрі нової історії та новітньої історії Інституту історії Бернського університету. Спеціалізація: історія Східної Європи з акцентом на Росію/Радянський Союз/Україну; жіноча та гендерна історія; культура пам'яті; історична антропологія.

5. Доктор Кіт Рікард є старшим науковим співробітником Центру досліджень безпеки (CSS) ETH Zurich. Основні напрямки досліджень: міжнародні відносини, дослідження миру та порівняльна політика з акцентом на Україні.

6. Доктор Анна Ходель Ласло – науковий співробітник, доцент кафедри слов'янської та загальної літератури Базельського університету. Головний дослідник проекту «Постдраматичний театр у Східній Європі з 2000 року: простори, кризи, повстання».

7. Науковець Даніель Вайс працює в CEES при Цюрихському університеті. Вивчає особливості осмислення російсько-української війни.

Таким чином, у Швейцарії функціонують наукові центри та інституції, що займаються українознавчими дослідженнями, зокрема в галузі історії, культури, політики, мовознавства тощо:

Цюріхський університет, Женевський інститут міжнародних відносин та розвитку, Університет Сент-Галлена, Базельський університет, Бернський університет та інші заклади науки й освіти. Сфери українознавчих досліджень науковців Швейцарії: історія, політика, міжнародні відносини, релігія, мова, література, соціологія, культура, етнографія, екологія, мистецтво, театр, революція, війна в Україні. Однак важливо зазначити, що кількість кафедр чи інститутів у Швейцарії, які вочевидь спеціалізуються на українських студіях, обмежена. Ці дослідницькі інтереси часто знаходяться в більш широких предметних областях, таких як історія Східної Європи, славистика або порівняльна історія.

В Австрії завжди існувала зацікавленість Україною, оскільки довгий час спочатку Австрійська, а згодом Австро-Угорська імперія володіла значною частиною українських етнічних земель. Після її зникнення з політичної мапи світу, як було згадано вище, у 1921 р. українська еміграція саме у Відні заснувала УВУ, але цього ж року, через вагомні причини, його було переведено до Праги.

Наразі найбільшим центром з вивчення України, українців й існування українознавства та україністики в Австрії є Віденський університет, а саме Інститут славистики Віденського університету, в якому активно існують україністичні студії, проте, на жаль, лише як складова вивчення інших слов'янських мов, передусім російської. Однак з початком російсько-української війни як у суспільстві, так і серед австрійських дослідників значно посилюється інтерес до України, українців та Ukrainian Studies [2].

Важливим закладом, працівники якого займаються Ukrainian Studies, в

Австрії є Український культурно-освітній центр ім. Івана Франка, який створено у січні 2010 р. Передумовою заснування цієї організації стали прагнення окремих активістів місцевої української громади організувати у Відні школу згідно з вимогами Міжнародної української школи та реалізовувати інші проекти культурного спрямування. На сьогодні в Українській суботній школі навчаються учні від 1 до 11 класів. Головними завданнями товариства є освітньо-виховна робота, пропагування, підтримка і розвиток української культури, охорона матеріальних пам'яток української культури, створення українського інформаційного простору на території Австрії, забезпечення тісних контактів з Україною та українськими організаціями як в Австрії, так і за її межами в усіх проявах духовного, культурного, політичного, релігійного, гуманітарного, наукового та економічного життя [1].

В Австрії активно працюють у галузі Ukrainian Studies такі вчені:

1. Професор мовознавства Інституту славистики Віденського університету Міхаель Мозер. Також він є професором Католицького університету Петера Пазмана в Будапешті (Угорщина) та Українського вільного університету в Мюнхені (Німеччина). Відомий своїми дослідженнями української мови, соціолінгвістики та мовної політики в Україні. Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка у Львові (з 2011 р.). Почесний доктор Київського національного університету імені Тараса Шевченка (з 2017 р.). Президент Міжнародної асоціації українців (з 2013 р.). Отримав декілька престижних наукових премій [5].

2. Професор Віденського університету Алоїз Вольдан, видатний славист,

визнаний фахівець у галузі порівняльного літературознавства, україністики та міжкультурної комунікації. Відомий своїми дослідженнями творчості Івана Франка, Тараса Шевченка, Лесі Українки, Ольги Кобилянської, Богдана-Ігоря Антонича та інших українських письменників. Інші важливі теми його досліджень: Україна та західноєвропейська культура, українсько-австрійські літературні контакти, культурні виміри в Україні, образ гетьмана Івана Мазепи в німецькомовній літературі, Львів як місце спогадів у польській та українській літературах, міжкультурні стосунки та пограничні діалоги в літературах Галичини, галицькі топоси як аргументи в дебатах щодо української ідентичності, українська література в австрійських таборах для військовополонених часів Першої світової війни. 21 червня 2016 р. отримав звання «Почесного доктора (Doctor Honoris Causa) Львівського національного університету імені Івана Франка» [3].

3. Швейцарсько-австрійський історик Андреас Каппелер, який понад 35 років вивчає історію України. Автор численних праць, зокрема «Мала історія України» та «Нерівні брати: українці та росіяни від середньовіччя до сучасності». Його дослідження допомагають сприйняттю України як самостійного гравця в історії Європи [7].

4. Австрійський історик, професор нової історії Віденського університету Вольфдїтер Бігл. Досліджує взаємозв'язки країн Східної та Південно-Східної Європи, зокрема історію України XIX–XX століть.

Отже, науковці Австрії переважно вивчають українознавчі питання в загальних дослідженнях Східної Європи,

пострадянських країн тощо. Головним осередком Ukrainian Studies в Австрії є Віденський університет. Разом з тим з початком російсько-української війни як в Австрії загалом, так і серед австрійських дослідників зокрема значно посилюється інтерес до України, українців. Тому постало питання поступової переорієнтації з пострадянських досліджень на актуальні українознавчі й творення нових центрів Ukrainian Studies. Наразі є потреба на базі Інституту славістики Віденського університету започаткувати ініціативу «Українознавчі студії в Австрії», як це було зроблено у Швейцарії (Ukrainian Research in Switzerland – URIS), що реалізовується за фінансової підтримки Державного секретаріату освіти, досліджень та інновацій Швейцарії, мета якої – розвиток українознавства, заохочення й підтримка молодих науковців, сприяння у розбудові мережі університетських наукових досліджень про Україну.

Висновки. Дослідження українознавства через призму світових наукових трендів, зокрема у Німеччині, Швейцарії, Австрії, сприяє створенню нових наукових моделей та методів для розуміння політичних, соціальних, історичних, мовних, культурних та етнокультурних процесів в Україні. Врахування сучасних глобальних змін і взаємодія з міжнародними науковими центрами відкривають нові перспективи для розвитку українознавчих досліджень на міжнародній арені. В умовах російсько-української війни, значної воєнної, фінансової, економічної, дипломатичної допомоги Україні й українцям з боку демократій Європи й світу значно зросла зацікавленість до Ukrainian Studies.

Наукові центри, що займаються дослідженням українознавства у Німеччині, Швейцарії, Австрії, є важливими осередками для поступу української науки, культури та інтелектуальної взаємодії на міжнародному рівні. Вони активно допомагають розвитку досліджень української історії, політики, культури, мови та соціальних процесів. Крім того, часто проводять спільні дослідження з іншими європейськими та міжнародними установами, що сприяє розвитку українознавства в академічному середовищі. Їхня діяльність не лише підтримує наукові зв'язки між Україною та міжнародною спільнотою, а й поглиблює розуміння України на світовій арені, що є важливим у контексті російсько-української війни та сучасних геополітичних викликів. Німеччина – найпотужніша економіка Європейського Союзу, член НАТО, провідна світова потуга, яка не лише надала притулок понад мільйону українських біженців і дбає про їхній добробут, має всі можливості значно актуалізувати Ukrainian Studies. Швейцарія й Австрія зі своїм нейтральним статусом, розвинутою академічною інфраструктурою та міжнародними зв'язками мають ідеальні умови для вивчення різних аспектів української історії, мови, культури, політики та суспільства.

Отже, проаналізувавши провідні напрямки досліджень в галузі українознавства у ФРН, Швейцарії, Австрії, ми отримали такі результати:

по-перше, після завершення Другої світової війни в Європі було створено багато так званих славистичних інститутів (факультетів, відділів, кафедр тощо) та осередків з вивчення історії, мови, літератури, культури тощо слов'янських народів Центрально-Східної Європи.

Головна увага у цих центрах приділялася виключно російській мові, літературі, культурі, історії Росії й Радянського Союзу тощо, а Україна й все українське перебувало на маргінесах зацікавлень дослідників;

по-друге, з відновленням Української держави й впродовж 1991–2013 рр. у роботі багатьох науково-дослідних і науково-освітніх центрів Німеччини, Швейцарії, Австрії з'явилася зацікавленість в українознавчій проблематиці та актуалізації не спорадичних, а більш-менш постійних студій про історію, мову, літературу, культуру України;

по-третє, з початком російсько-української війни (20.02.2014) зростає зацікавленість до Ukrainian Studies, а з повномасштабним вторгненням російських військ українознавча проблематика у діяльності багатьох науково-дослідних і науково-освітніх центрів Німеччини, Швейцарії, Австрії актуалізувалася й вишла на новий рівень;

по-четверте, без системної фінансової, політичної, комплексної підтримки органів державної влади Німеччини, Швейцарії, Австрії центри Ukrainian Studies не зможуть розвиватися як якісно, так і кількісно;

по-п'яте, всебічна підтримка українознавчих досліджень є дуже важливою як для політиків Німеччини, Швейцарії, Австрії, так і для їхніх громадян, оскільки допоможе осмислити шляхи й напрямки співпраці з Україною, українцями, українською владою та українськими біженцями у цих європейських країнах, а також одним українцям повернутися на Батьківщину, іншим – долучитися до творення осередків української діаспори у Європі й значно посилити економічний, людський,

генетичний та інтелектуальний потенціал цих демократичних держав;

по-шосте, проблематика осмислення актуальності та перспективності напрямів досліджень в галузі українознавства шляхом моніторингу основних наукових трендів світових центрів *Ukrainian Studies* є дуже важливою, тому потребує подальшого комплексного й всебічного опрацювання. Особливо перспективним є дослідження ролі України у міжнародних організаціях (ООН, МАГАТЕ, ЄС, НАТО тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Австрія. 2025. URL: <https://vsesvit.mio.k.lviv.ua/country/at>
2. Виступ з лекцією в Інституті славистики Віденського університету. 2016. URL: <https://austria.mfa.gov.ua/news/46633-vistup-z-lekcijeju-v-institutu-slavistiki-videnskykogo-universitetu>
3. Відомий славист, популяризатор україністики в Європі та світі, професор Віденського університету Алоїз Вольдан став почесним доктором (Doctor Honoris Causa) Львівського університету. 2016. URL: <https://lnu.edu.ua/vidomyj-slavist-populyaryzator-ukrajinytyky-v-evropi-ta-sviti-profesor-videnskoho-universytetu-alojiz-voldan-stav-pochesnym-doktorom-doctor-honoris-causav-lvivskoho-universytetu/>
4. Гвідо Хаусманн. 2025. URL: https://shpionopedia.org/%D0%93%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BE_%D0%A5%D0%B0%D1%83%D1%81%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD
5. Золоту медаль імені В. І. Вернадського НАН України присуджено академікові Олексію Онищенку та професорові Михаелю Мозеру. 2019. URL: <https://old.nas.gov.ua/UA//Messages/Pages/View.aspx?MessageID=4680>
6. Історія УБУ. *Ukrainische Freie Universität*. 2025. URL: <https://ufu-muenchen.de/universytet/istoriya-uvu/>
7. Каппелер, Андреас. 2012. URL: <https://esu.com.ua/article-9483>
8. Коваль, Н., Гайдай, О., Мельник, М., Процюк, М., Терещенко, Д., Ірисова, М. *Українські і кримськотатарські студії за кордоном: дослідження стану і потреб*. Київ, 2022. 112 с.
9. Наукове та освітнє співробітництво між Україною та Швейцарією. 2023. URL: <https://switzerland.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/368-naukovo-tehniche-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-shvejcarijeju>
10. П'ятнадцята міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Діалог мов – діалог культур. Україна і світ» (7–10 листопада 2024 року). URL: <http://www.ukrainistik-konferenz.slavistik.lmu.de>
11. У Німеччині з'являться два центри українських досліджень. 2024. URL: <https://www.dw.com/uk/u-nimeccini-zavlatsa-dva-centri-ukrainskih-doslidzen/a-68404832>
12. Українознавчі студії в Німеччині за крок до відкриття. 2024. URL: <https://knu.ua/news/13234>
13. Center for Eastern European Studies. 2025. URL: <https://www.cees.uzh.ch/en/Forschung.html>
14. Das Center for Governance and Culture in Europe an der Universität St. Gallen (GCE-HSG). 2025. URL: <https://gce.unisg.ch/de/>
15. Gender Centre Caring to survive, surviving to care: gendered survival practices, social reproduction and circuits of violence in Ukraine. 2025. URL: <https://www.graduateinstitute.ch/research-centres/gender-centre/caring-survive-surviving-care-gendered-survival-practices-social>
16. Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva. 2025. URL: https://www.graduateinstitute.ch/?utm_source=chatgpt.com
17. Institute of History. Prof. Dr. Julia Richers. 2025. URL: https://www.hist.unibe.ch/about_us/people/richers_julia/index_eng.html
18. *Ukrainian Analytical Digest*. 2025. URL:

<https://www.cees.uzh.ch/en/Publikationen/UAD.html>

19. *Universität Bern*. 2025. URL: <https://www.unibe.ch/>

20. *University of St.Gallen*. 2025. URL: <https://www.unisg.ch/en/>

21. *University of Zurich*. 2025. URL: <https://www.uzh.ch/en.html>

REFERENCES

1. *Austria*. (2025). [online] Available at: <https://vsesvit.mio.k.lviv.ua/country/at> [in Ukr.]

2. *Giving a Lecture at the Institute of Slavic Studies, University of Vienna*. (2016). [online] Available at: <https://austria.mfa.gov.ua/news/46633-vistup-z-lekcijeju-v-institut-slavistiki-vidensykogo-universitetu> [in Ukr.]

3. *A Famous Slavic Scholar, Popularizer of Ukrainian Studies in Europe and the World, Professor at the University of Vienna, Alois Voldan, Became an Honorary Doctor (Doctor Honoris Causa) of Lviv University*. (2016). [online] Available at: <https://lnu.edu.ua/vidomyj-slavist-populyaryzator-ukrajinykyv-evropi-ta-sviti-profesor-videnskoho-universytetu-alojiz-voldan-stav-pochesnym-doktorom-doctor-honoris-causa-lvivskoho-universytetu/> [in Ukr.]

4. *Guido Hausmann*. (2025). [online] Available at: https://shpionopedia.org/%D0%93%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BE_%D0%A5%D0%B0%D1%83%D1%81%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD [in Ukr.]

5. *The V. I. Vernadsky Gold Medal of the NAS of Ukraine was Awarded to Academician Oleksiy Onyshchenko and Professor Michael Moser*. (2019). [online] Available at: <https://old.nas.gov.ua/UA//Messages/Pages/View.aspx?MessageID=4680> [in Ukr.]

6. *History of UFU. Ukrainische Freie Universität*. (2025). [online] Available at: <https://ufu-muenchen.de/universytet/istoriya-uvu/> [in Ukr.]

7. *Kappeler Andreas*. (2012). [online] Available at: <https://esu.com.ua/article-9483> [in Ukr.]

8. Koval, N., Haidai, O., Melnyk, M.,

Protsiuk, M., Tereshchenko, D., Irysova, M. (2022). *Ukrainian and Crimean Tatar Studies Abroad: A Study of the Status and Needs*. Kyiv: Ukrainian Institute. 112 p. [in Ukr.]

9. *Scientific and Educational Cooperation between Ukraine and Switzerland*. (2023). [online] Available at: <https://switzerland.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/368-naukovo-tehnicne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-tashvejcarijeju> [in Ukr.]

10. *Fifteenth International Scientific and Practical Internet Conference "Dialogue of Languages – Dialogue of Cultures. Ukraine and the World" (November 7 – 10, 2024)*. (2025). [online] Available at: <http://www.ukrainistik-konferenz.slavistik.lmu.de> [in Ukr.]

11. *Two Centers for Ukrainian Studies will Appear in Germany*. (2024). [online] Available at: <https://www.dw.com/uk/u-nimeccini-zavratsa-dva-centri-ukrainskih-doslidzen/a-68404832> [in Ukr.]

12. *Ukrainian Studies in Germany are One Step Closer to Opening*. (2024). [online] Available at: <https://knu.ua/news/13234> [in Ukr.]

13. *Center for Eastern European Studies*. (2025). [online] Available at: <https://www.cees.uzh.ch/en/Forschung.html> [in Eng.]

14. *Das Center for Governance and Culture in Europe an der Universität St. Gallen (GCE-HSG)*. (2025). [online] Available at: <https://gce.unisg.ch/de/> [in Ger.]; [in Eng.]

15. *Gender Centre Caring to Survive, Surviving to Care: Gendered Survival Practices, Social Reproduction and Circuits of Violence in Ukraine*. (2025). [online] Available at: <https://www.graduateinstitute.ch/research-centres/gender-centre/caring-survive-surviving-care-gendered-survival-practices-social> [in Eng.]

16. *Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva*. (2025). [online] Available at: https://www.graduateinstitute.ch/?utm_source=chatgpt.com [in Eng.]

17. *Institute of History. Prof. Dr. Julia Richers*. (2025). [online] Available at: https://www.hist.unibe.ch/about_us/people/richers_julia/index_eng.html [in Eng.]

18. *Ukrainian Analytical Digest*. (2025).

[online] Available at: <https://www.cees.uzh.ch/en/Publikationen/UAD.html> [in Eng.]

19. *Universität Bern*. (2025). [online]

Available at: <https://www.unibe.ch/> [in Ger.]

20. *University of St.Gallen*. (2025). [online]

Available at: <https://www.unisg.ch/en/> [in Eng.]

21. *University of Zurich*. (2025). [online]

Available at: <https://www.uzh.ch/en.html> [in Eng.]

Summary

MONITORING OF THE SCIENTIFIC CENTRES OF UKRAINIAN STUDIES IN GERMAN-SPEAKING COUNTRIES OF EUROPE

Yurii FIIHURNYI

orcid.org/0000-0002-6463-0920

Candidate of Historical Sciences, senior research fellow
of RIUS of Taras Shevchenko National University of Kyiv
email: ukr.etnolog_fus@ukr.net

Olha SHAKUROVA

orcid.org/0000-0001-9842-2997

Candidate of Historical Sciences, senior research fellow
of RIUS of Taras Shevchenko National University of Kyiv
email: kalanetika@gmail.com

Nataliia BEZSMERTNA

orcid.org/0000-0001-8853-1110

junior research fellow
of RIUS of Taras Shevchenko National University of Kyiv
email: Natalia_bs@ukr.net

Relevance of the research. The importance and prospects of research areas in Ukrainian studies by monitoring the main scientific trends of the world centres of Ukrainian Studies in the Federal Republic of Germany, Switzerland, and Austria are becoming especially important in the context of globalization and the development of international relations. Studying the activities of Ukrainian studies centres outside the Ukrainian state contributes to a more profound understanding not only of the history and culture of Ukraine but also of its modern political, economic, social, and ethnocultural development in the context of the Russian-Ukrainian war.

The **purpose** is to conduct a content analysis of research areas in the field of Ukrainian Studies by monitoring the main scientific trends in Ukrainian Studies in the Federal Republic of Germany, Switzerland, and Austria.

Conclusions. The state of the researched issues is characterized; it is shown that with the restoration of the Ukrainian state and during 1991-2013, in the work of many research and educational centers in Germany, Switzerland, and Austria, an interest in Ukrainian studies issues and the actualization of not sporadic, but more or less constant studies on the history, language, literature, and culture of Ukraine appeared; it was found that with the beginning of the Russian-Ukrainian war (20.02.2014) interest in Ukrainian Studies is

growing, and with the full-scale invasion of Russian troops (24.02.2022) Ukrainian studies issues in the activities of many research and educational centers in Germany, Switzerland, and Austria have become more relevant and have reached a new level; it was revealed that without systematic financial, political, and comprehensive support from the government authorities of Germany, Switzerland, and Austria, the Ukrainian Studies centers will not be able to develop successfully; it was found that comprehensive support for Ukrainian studies is very important, both for politicians in Germany, Switzerland, and Austria, and for their citizens, as it will help to understand the ways and directions of cooperation with Ukraine, Ukrainians, the Ukrainian authorities, and Ukrainian refugees in these European countries, and help some Ukrainians return to their homeland, others join the creation of centers of the Ukrainian diaspora in Europe, and significantly strengthen the economic, human, genetic, and intellectual potential of these democratic states.

Keywords: Ukraine, Ukrainians, Ukrainian studies, Ukrainian Studies Centres, Germany, Switzerland, Austria, Russian-Ukrainian war.